

УДК 811.162.3'373.43'373.46:32

НЕОЛОГІЗМИ В ЧЕСЬКІЙ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІЙ ЛЕКСИЦІ: КІЛЬКІСНІ І ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Наталія Ємчура

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна
natalya.yemchura@gmail.com*

Статтю присвячено дослідженню нової суспільно-політичної лексики, зокрема тематичних груп неологізмів. Основну увагу зосереджено на структурно-семантичному аналізі одиниць, їхньому лексичному наповненні та зв'язку нових найменувань з поняттями позамовної дійсності. На підставі характеристики словотвірних інновацій виокремлено основні шляхи поповнення лексики суспільно-політичної сфери, зокрема залучення власних назв, абrevіатур і неологізмів як мотивувальної бази, розкрито формування дериватів за допомогою продуктивних інтернаціональних словотворчих формантів.

Ключові слова: суспільно-політична лексика, тематична група, неологізм, словотвірна інновація, словотворчий формант.

Неологізми, які з'явилися в чеській мові після Оксамитової революції 1989 року, поповнюють лексику науково-технічної, соціально-економічної, правової, інформаційної та інших сфер. Особливо інтенсивно процес неологізації ілюструють назви, які вербалізують суспільно-політичні поняття в державному і громадському житті. Вивченню цієї групи одиниць присвячено наукові праці Р. Брабцової [1], Н. Лазурової [2], Е. Млезіва [3], О. Мороз [4], В. Новака [5], Й. Філіпця [6]. Мета статті – дослідити суспільно-політичні неологізми в чеській мові, а завдання – розкрити кількісні та якісні характеристики виокремлених в складі неологізмів тематичних груп. Матеріалом для аналізу слугували близько 1900 лексем з чеських словників нових слів, текстів мас-медіа та електронних баз даних.

До зібраних суспільно-політичних неологізмів застосовано комплексний підхід. Методика компонентного аналізу дала змогу виокремити інновації, які мають спільну архісему та асоціюються з політичним і суспільним життям; за допомогою методики безпосередніх складників з'ясовано словотвірну структуру новотворів; описовий метод уможливив класифікацію та систематизацію одиниць аналізу, опис їхніх структурно-семантичних і словотвірних особливостей; елементи кількісного аналізу задіяні для частотної характеристики інновацій.

Дослідження суспільно-політичних неологізмів чеської мови кінця ХХ – початку ХХІ століть дозволило окреслити тематичний діапазон цього пласту лексики та класифікувати новотвори, на підставі їхнього зв'язку із реаліями позамовної дійсності. Ілюстративний матеріал дозволив виокремити 9 груп одиниць, неоднорідних за кількісними та якісними характеристиками, стилістичними особливостями, інтенсивністю функціонування в сучасній чеській мові. Це назви політичних та громадських об'єднань (8%), суб'єктів політики (13%), одиниці зі сфери державної влади та місцевого самоврядування (8%), назви політичних та ідеологічних напрямів, учень (17%), номінації, пов'язані

зі світовими інтеграційними процесами (14%), та ті, що виникли у зв'язку з утворенням міжнародних організацій (13%), найменування груп суспільства та їхніх представників (3%), номінації, пов'язані з конфліктами, світовою безпекою (13%) та іншими важливими реаліями сучасного суспільства (11%).

Тематичні групи нової суспільно-політичної лексики в чеській мові

1. Назви політичних та громадських об'єднань

До цієї групи належать офіційні назви політичних партій, блоків, рухів, громадських організацій (*Strana práv občanů (SPO), Strana svobodných občanů (Svobodní), TOP 09, Věci veřejné, Nadace Forum 2000, Kapka naděje*) та їхні неофіційні відповідники. Вони представлені словотвірними інноваціями, утвореними на основі абrevіатур (*oděeska/oděeska – ODS, top devítka, topnuladevítka, topka – TOP 09*) та складанням (*kalousko-strana, bártoklan, bobohnutí*). Медіа-тексти ілюструють функціонування неосемантизмів *lev* (“політична партія LEV 21 – Národní socialisté”), *veverka/VeVerka* (“політична партія Věci veřejné”: “Nezařazený poslanec Stanislav Huml také zdůraznil, že se *veverky* dostaly do parlamentu podvodem a jejich vystoupení z vlády je pouze další epizodou nekonečného příběhu”, *Parlamentní listy*, 03.04.2012).

2. Назви суб'єктів політики за їхньою належністю до політичних об'єднань та політичних переконань

Твірною основою для цих одиниць часто виступають прізвища чеських політиків: *havlovec, havlista, klausovec, zemanista, zemanoid, paroubkovec, topolánkovec*. О. Мартінцова зазначає, що для цих слів “характерна прагматична особливість: вони, зазвичай, мають негативне забарвлення, використовуються опонентами цих політиків, критиками нинішньої ситуації, журналістами тощо” [7: 20]. Є неологізми, утворені і від назв чеських політичних угруповань: *oděesák/oděesák, oděesačka/oděesačka* – від *Občanská demokratická strana (ODS)*, *odák, odista* – від *Občanská demokratická aliance (ODA)*, *véčkař* – від *Věci veřejné (VV)*.

Розвиток інтеграційного напрямку зовнішньої політики Чеської Республіки спричинив входження в лексичну систему чеської мови неологізмів на позначення прибічників чи противників політики різних міжнародних організацій (*aliančník, atlantista, eurofanatik, eurofob, eurostoupenec, natoskeptik, lisabonista*) чи окремих зарубіжних політиків (*blairovec, clintonovec, haiderovec, lepenista, obamovec, putinovec, porošenkovec*). Для прикладу: “Ukrajina se řítí do politické krize. *Porošenkovci* odmítli hlasovat o demisi ministra” (*Eurozprávy*, 4.02.2016).

3. Назви зі сфери державної влади і місцевого самоврядування

Це назви інституцій, організацій та відомств державного управління: *Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR), Ústav územního rozvoje, Nadační fond pro boj proti korupci (NFPK)*; номінації, пов'язані з виконавчими та законодавчими органами влади, адміністративними структурами, їхніми представниками: *expresidenství, hejtmanství, dvojpřemířství, hejtmán, exposlanec*; назви різних реалій виборчого процесу, зокрема слова та словосполучення, що стосуються передвиборчих кампаній, політичного плюралізму чи формування уряду: *megakampaň, dovolba, multipartismus, středněproudý, centropřavicový, stranová vláda, supersmlouva, koaliční opozice, troj/tříkoalice, čtyřkoalice*.

4. Назви політичних та ідеологічних напрямів, учень, доктрин, процесів

Результатом реакції мови на запити сучасного суспільства є утворення слів, що позначають політичні та ідеологічні концепції, напрями, погляди, громадські рухи: *antiekologismus, atlantismus, etnonacionalismus, eurofederalismus, globalismus, natocentrismus, neokonservatismus, polokomunismus*. До цієї групи належать також відомі

деривати, які репрезентують політичні напрями, стилі управління, притаманні чеським і світовим політикам: *havlistismus*, *havlo-klausismus*, *zemanovština*, *grossovština*, *klausovství*, *paroubkovství*, *babišizace*, *nečasizace*, *berluskonismus*, *antibušovství*, *mečiarismus*, *saddámismus*. Близькими за значенням є лексичні одиниці на позначення специфіки та механізмів нових суспільно-політичних та економічних процесів, дій, станів: *lobbování*, *lustrace*, *lobbovat*, *depolitizovat*, *globalizovat*, *masírovat*, *delegitimizovat*, *européizovat*, *renacionalizovat se* та ін.

5. Номінації, пов'язані зі світовими інтеграційними процесами

Серед неолексем цієї тематичної групи виокремлюємо інновації на позначення змін у суспільно-політичному житті під впливом впровадження іноземних норм та поглядів, уподібнення до певної країни, території, культури, стилю життя: *albanizace*, *angloamerikanizace*, *arabizace*, *izraelizace*, *manhattanizace*, *amsterdamizace*, *palestinizace*, *natoizace*.

Каталізатором виникнення інновацій у лексико-семантичній системі чеської мови є євроінтеграційні процеси, які пов'язані зі вступом Чехії до Європейського Союзу в 2004 році. Як результат у мові з'являється велика кількість "єврослів" (чес. *euroslopepin*) – складних слів з початковим компонентом *euro-*. Чеська дослідниця Г. Їлкова зазначає, що слова з *euro-*, з одного боку, виступають "як символи чи синоніми для позначення недовіри, несвободи, залежності, а з іншого – це як вислови з позитивним значенням для вираження інтернаціональності, мобільності, космополітизму, партнерства, процвітання" [8: 45]. Неологізми *euroeuforie*, *euromanie*, *euronadšení*, *eurofanatismus*, *eurooptimismus*, *euroignorantství*, *euronaivismus*, *euorealismus*, *eurokriticismus*, *euroskepticismus*, *euronegativismus*, *europesimismus*, *eurofobie*, *euronihilismus* відображають систему поглядів осіб щодо економічної, соціальної, зовнішньої політики та правової системи Європейського Союзу.

Серед нових найменувань осіб є лексичні одиниці з елементом оцінності. Слово *eurohujer* часто вживають ідеологічні противники ЄС на позначення захисника, великого прихильника Євросоюзу. Лексема має негативну маркованість: "Každý, kdo nezatrácuje Evropskou unii, dostává v Česku v poslední době nálepku *eurohujera*" (Hospodářské noviny, 22.03.2012). Неологізм утворено від прізвища старанного студента Гуйєра з чеського фільму "Marečku, podejte mi pero". Експресивно-оцінна конотація слова спричинена тим, що в переносному значенні *hujer* – це надмірно амбіційна, старанна, іноді нахабна людина, яка улесливо намагається догодити іншим та водночас викликає негативне ставлення до себе.

Проаналізовані тексти містять лексичні одиниці з компонентом *euro-*, що позначають сучасні реалії чеського суспільства. Неолексема *euročeština* вживається зі значенням "чеська мова в офіційних документах органів та інститутів Європейського Союзу": "Sama údajně s hrůzou sleduje, jak se takzvaná *euročeština* prostřednictvím překladů bruselské agendy dostává do běžné české řeči" (Lidové noviny, 12.05.2004). Останніми роками в медійних текстах функціонує новотвір *Euročech* на позначає чеха, який став автоматично громадянином Європейського Союзу після офіційного вступу Чехії в ЄС 1 травня 2004 року або який народився після цієї дати. Неологізм реалізує з негативно-оцінне значення в контексті нівелювання національної ідентичності: "“Nechceme se stát *Euročechy*, ale ani *Euroněmci*, *Eurofrancouzi* či *Euroitaly*..." prohlásil Klaus" (Hospodářské noviny, 12.06.2000).

6. Слова та словосполучення, що виникли у зв'язку з утворенням міжнародних організацій та об'єднань

Високою наповненістю характеризується група номінацій на позначення міжнародних організацій, об'єднань, угруповань, фондів: *G8*, *G20*, *Africká unie*, *Visegrádská skupina (V4)*, *D8*, *Evropský fond solidarity*, *Evropské seskupení pro územní spolupráci*, *Eurojust*,

Europol. Поряд із офіційними назвами, які передаються переважно абрєвіатурами, у публіцистичних текстах та розмовному мовленні вживають неофіційні номени: *Visehradská čtyřka, Velká osmička*. Для прикладу: “Summitu se zúčastní nejen “velká osmička” ve složení Británie, Francie, Itálie, Japonsko, Kanada, Německo, USA a Rusko, ale jako hosté i zástupci dalších vlivných rozvíjejících se zemí třetího světa” (Lidové noviny, 06.06.2007).

Політична лексика 90-х років ХХ – початку ХХІ століть поповнилася неологізмами, які з’явилися у зв’язку з утворенням Європейського Союзу в 1993 році. Це найменування осіб, які займають певні посади, виконують відповідні функції та мають певні повноваження в органах Євросоюзу: *euromisař, europoslanec, eurotajemník, euromisař, europolitik, euroexpert, euroministr, europrezident, europremiér, euroúředník, europarlamentarista, euroombudsman, eurospecialista*. Тексти фіксують також вживання цих неолексем у жіночому роді: *euromisařka, europoslankyně, eurotajemnice*. У сучасній чеській мові функціонують лексико-семантичні інновації на позначення понять, які стосуються економічної, фінансової сфер та галузі права: *euromince, eurocent, eurodollar, euroměna, euromanagement, euroval, euronorma, euroreferendum, eurozákon, euroústava, eurosoud*. Для прикладу, *eurozatykač* реалізує значення “ордер на арешт, який є чинним на території країн-членів ЄС” у реченні: “Česko je jedinou zemí unie, ve které se eurozatykač nebude vztahovat na trestné činy spáchané před začátkem účinnosti příslušného zákona” (Hospodářské noviny, 30.12.2004).

7. Найменування деяких груп суспільства та їх представників

Ця тематична група кількісно невелика, однак у зв’язку з тим, що об’єкти позначення (нові соціальні групи та їх представники) репрезентують структуру сучасного суспільства (*nelegál, bezdomovec, noví Rusové, underclass, yuppie, jeník, alternativce*), ці лексеми формують окрему тематичну групу. Зауважимо, що одиниці цієї групи можуть мати пейоративне навантаження. Наприклад, лексема *Hnědočeši*, що вживається на позначення ромів: “S Hnědočechy, cikány, Romy mluvím, ubytovávám je ve svých bytech” (Respekt, 22.10.2013).

8. Номінації, пов’язані з міжнародними та регіональними конфліктами, національною боротьбою і світовою безпекою

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть активно зростає кількість нових лексичних одиниць, що позначають міжнародні, регіональні та локальні воєнно-політичні, економічні, міжетнічні, міжконфесійні конфлікти та їхнє врегулювання: *mírotvorba, mírotvůrce, Partnerství pro mír, bioterorismus, ekoterorista, jaderný terorismus, exteroristka, kyberterorismus, kyber-džihád, radarovec, protiradarový, protiraketový deštník* тощо.

Намагання шляхом ненасильницьких масових акцій протесту змінити політичний режим та повалити чинну владу знайшли втілення в словосполучі *barevná revoluce*. На початку ХХІ століття в країнах Східної Європи та Середньої Азії відбулася низка мирних революцій, символом яких учасники обрали певний колір чи рослину: в Україні – *Oranžová revoluce*, в Грузії – *Růžová revoluce, Revoluce růží*, у Киргистані – *Tulipánová revoluce, Žlutá revoluce*, у Білорусії – *Džínová relovuce*, у Лівані – *Cedrová revoluce*, в Ірані – *Zelená revoluce, Zelená vlna*, в Іраку – *Fialová revoluce*, в Тунісі – *Jasmínová revoluce*, у Кувейті – *Modrá revoluce*. Серед неологізмів, які виникли як найменування нової реалії дійсності, активно функціонує на сторінках чеських і світових медій новотвір *euromajdan*. Первинно ця інновація мала значення “місце, де відбувалися масові протестні акції в Україні, які розпочалися 21 листопада 2013 року як демонстрації на підтримку євроінтеграції”: “Zápas, který se v roce 1989 jevil jako ukončený, však stále pokračuje a dnešním bitevním polem je náměstí, které demonstranti přejmenovali na “Euro-majdan” neboli “Euromísto”” (Hospodářské noviny, 10.12.2013). Сьогодні в мові ЗМІ ця лексема вживається на позначення протестів прихильників євроінтеграційного вектора

в зовнішній політиці України: “Pod názvem “*euromajdan*“ se rozumí série protestů na Ukrajině, které začaly spontánně v noci 21. listopadu 2013, den poté, co místní vláda pozastavila přípravu pro podpis asociační dohody s Evropskou unií (měla být slavnostně stvrzena v litevském Vilniusu)” (Reflex, 21.02.2014).

9. Номінації, пов’язані з іншими важливими реаліями сучасного суспільства

Останніми роками зросла кількість найменувань, які відображають негативні процеси, явища та поняття, пов’язані зі злочинністю та боротьбою з нею: *organizovaný zločin, kyberzločin, narkozločin, velkozločinec, eurozloděj, motozloděj, mafianizace, mafianství, e-kriminalita, antikorupce, protikorupčník, odkriminalizování, kyberkriminalista*.

Досить численно в сучасній чеській мові репрезентовані інновації, пов’язані з незаконним виробництвом наркотиків та їх торгівлею: *narkokracie, narkorežim, narkozisk, narkoterorismus, narkoterorista, narkogang, narkomiliardář*. Наступну підгрупу формують лексичні інновації зі сфери екології, як-от: *geoekologie, ekoaktivismus, ekofeministka, ekologismus, ekoanarchismus, ekoministerstvo, ekobyrokrat, ekodruštvo, ekoturistika, ekozemědělství, antiekologista*. У межах досліджуваного періоду кількісно розширилася підгрупа найменувань, що стосуються гендерних, расових та етнічних проблем сучасного суспільства: *anarchofeministka, postfeminismus, pozitivní diskriminace, pozitivní rasismus, rasismusfobie, etnocida, etnizace*. Див., для прикладу вживання лексеми *multietnicita*: “Trpělivá a vytrvalá podpora multietnicity na Balkáně se může zdát anachronismem...” (MF Dnes, 06.09.1999).

У збагаченні суспільно-політичної лексики кінця ХХ – початку ХХІ ст. чільне місце займають словотвірні та семантичні інновації, які поповнюють всі тематичні групи, інтенсивно входять у чеську мовну систему та активно в ній функціонують. Утворення словотвірних неологізмів переважно відбувається за продуктивними словотвірними типами за допомогою власних та запозичених словотворчих засобів.

Зібраний фактичний матеріал засвідчує активізацію словотворення на основі абрєвіатур (*topka, véčkař, odista, empík, vépěnkář, lidař, nařák, natovec*) та інтенсивне творення дериватів жіночого роду від назв осіб чоловічого роду (*ambasadorka, havlovka, hejtmance, zemanovkyně, scientoložka, femalistka*).

Корпус нових одиниць активно поповнюється відонімними дериватами (15% фактичного матеріалу), утвореними переважно від прізвищ політичних та громадських діячів: *sobotkovec, klausovství, havlismus, zemanovka, klausokracie, zemanokracie, Grossgate, Langergate, klausofobie, paroubkofobie, havlomanie, zemaníada, kalouskiáda, havlofilie, zemanistán, rathland, bémoland, babišland* тощо. Наприклад, твірною основою для численних неолексем слугує прізвище президента Чеської Республіки в 2003–2013 роках Вацлава Клауса. Словотвірне гніздо репрезентоване дериватами, головню іменниками та прикметниками, рідше дієсловами та прислівниками, які відображають різні явища, процеси, реалії, пов’язані із цим державним діячем: *antiklaus, antiklausismus, antiklausovec, antiklausovský, antiklausovsky, antiklausovství, havlo-klausismus, klausboard, Klausgate, klausíada, klausíán, klausíánství, klausismus, klausista, klausistický, klausobijce, klausobijec, klausobijka, klausofilie, klausofobie, klausokracie, klausoláaska, klausoleum, klausologie, klausonomika, klausostrana, klausování, klausovat, klausovatět, klausovatý, klausovec, klausovina, klausovitě, klausovitý, klausovka, klausovláda, klausovsky, klausovství, klausovština, neklausovec, neklausovec, odklausovat, poklausovsku, poklausovský, postklausovsky, postklausovský, proklausovsky, proklausovský, protiklausovsky, protiklausovský, protiklausovství, předklausovský, zaklausovatse*. Зазначимо, що подібні новотвори є доволі нестійким та змінним пластом лексики, який, однак, постійно поповнюється одиницями переважно оказіонального характеру, оскільки власні імена політиків як твірні основи мають високий словотвірний потенціал. Актуальність та інтенсивність їхнього функціонування часто залежить від екстралінгвальних

чинників, насамперед від ролі особистості в суспільно-політичному житті країни чи у світовій політиці. Після припинення політичної активності окремих діячів такі відантропонімі утворення поступово переходять до пасивного словника.

Процес неологізації чеської суспільно-політичної лексики відбувається шляхом збагачення сучасного лексикону дериватами, утвореними за допомогою продуктивних інтернаціональних словотворчих компонентів. Це, наприклад, слова з *euro-*, *anti-*, *post-*, *narko-*, *-izace*, *-ismus*: *euroskeptik*, *antiglobalizátor*, *postdemokracie*, *narkobyznys*, *vodrážkizace*, *lobbismus*.

З погляду частининомовної належності найбільшу групу нових дериватів суспільно-політичної сфери становлять іменникові новотвори (69 %). У творенні нових іменників шляхом афіксації та складання продуктивними є такі словотворчі компоненти, як *-izace*, *-izmus*, *-ista*, *-ák*, *-ka*, *-gate*, *-kracie*, *anti-*, *ex-*, *de-*, *euro-*, *narko-*, *eko-*. Активне поповнення чеської суспільно-політичних назв відбувається і за рахунок нових прикметникових утворень (22 %), які виникли за допомогою продуктивних препозитивних та постпозитивних формантів (*-ový*, *-ský/-cký*, *-ní*, *anti-*, *post-*, *pro-*, *proti-*): *undergroundový*, *talibánský*, *europaizací*, *antiklausovský*, *postsarajevský*, *pronunionistický*, *protilisabonský*. Значно менше наш фактичний матеріал містить нові дієслова (6 %), які переважно формуються шляхом суфіксації на базі іншомовних іменникових основ та префіксації: *velvyslancovat*, *paroubkařit*, *dolobbovat*, *odkriminalizovat* тощо. Найменшу групу словотвірних неологізмів суспільно-політичної сфери утворюють прислівникові інновації (3%): *houmlesacky*, *natovsky*, *eurodolarově*, *europarlamentně*, *pronijně*.

Виявлено, що склад тематичних груп чеської суспільно-політичної лексики є неоднорідним і постійно модифікується відповідно до актуальності понять та масштабності процесів і явищ, які хвилюють чеську та міжнародну політичну сцену і громадськість сьогодні.

Висновки

Серед зібраних лексико-семантичних інновацій кількісно переважають неологізми на позначення політичних та ідеологічних напрямів, учень, доктрин, процесів, номінації, які виникли у зв'язку з утворенням чеських та міжнародних політичних організацій. Великий корпус нової лексики формують мовні одиниці, утворення або входження в чеську мову яких зумовлено євроінтеграційними процесами, що виявляється в активному функціонуванні "єврослів". Каталізатором виникнення нових слів та словосполучень є актуальні проблеми та негативні явища в сучасному суспільстві (міжнародні воєнно-політичні, міжетнічні, міжконфесійні конфлікти, скандали, проблеми світової безпеки, забруднення навколишнього середовища, злочинність). До тенденцій, які характеризують творення суспільно-політичних неологізмів, належать використання інтернаціональних словотворчих формантів, творення нових найменувань від аббревіатур, нових лексичних одиниць і прізвищ відомих політичних та громадських діячів.

Перспективними вважаємо дослідження нових контекстів вживання чеських суспільно-політичних неологізмів у мові мас-медій та кількісний і якісний аналіз інших тематичних груп нової чеської лексики.

1. *Brabcová R.* Společensko-politické změny a jejich odraz v současné češtině / Radoslava Brabcová // *Slavia*. – 1998. – № 67 (1–2). – S. 107–112.
2. *Lazurova N.* Porovnávací charakteristika současné společensko-politické slovní zásoby v nukrajinské a české publicistice [Електронний ресурс] : disertační práce // Nataliya Lazurova. – Brno, 2011. – Режим доступу : http://is.muni.cz/th/147418/ff_d/Disertace-Lazurova.pdf.

3. Mleziva E. Vliv společenských změn na vznik nových významů a výrazů v českém jazyce (Lingvisticko-sociologická studie) / Emil Mleziva // Slovo a slovesnost. – 1996. – Roč. 57. – S. 283–296.
4. Мороз О. Сучасна чеська суспільно-політична лексика : семантика, структура, динаміка : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.03 / Мороз Олена Олександрівна. – К., 2005. – 160 с.
5. Novák V. Proměny českého lexika pod vlivem historických událostí 20. století [Електронний ресурс] / Vladimír Novák // Bohemistika. – 2010. – Roč. 1. – S. 26–38. – Режим доступу : <http://www.bohemistika.pl/artykuly/2010/Novak.pdf>
6. Filipec J. Dynamika lexika v proměnách české národní společnosti 20. století / Josef Filipec // Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Český jazyk / red. nauk. J. Kořenský. – Opole : Uniwers. Opolski, 1998. – S. 180–195.
7. Martinová O. Propria v neologické slovtvorbě / Olga Martinová // Dynamika a inovace v češtině a bulharštině (90. léta 20. století) : sborník příspěvků z pracovního setkání Sofie, 7. října 2002 / usp. A. Rangelova, Z. Tichá. – Praha : ÚJČ AV ČR, 2003. – S. 19–25.
8. Jílková H. Euroslóženiny v češtině – srovnání se současnou němčinou / Hana Jílková // Opera Academiae Paedagogicae Liberecensis. Series bohemistica. – Liberec, 2005. – Vol. 3. – S. 40–48.

NEOLOGISMS IN CZECH SOCIO-POLITICAL VOCABULARY: QUANTITATIVE AND QUALITATIVE CHARACTERISTICS

Nataliya Yemchura

*Ivan Franko National University of Lviv
Universytetska Str., 1, Lviv, 79000, Ukraine
natalya.yemchura@gmail.com*

The article presents an overview of that part of new Czech vocabulary, which is closely linked to significant social and political changes occurring in the Czech Republic in the late 20th and early 21st centuries. The focus is on the analysis of Czech socio-political neologisms, which is based on the quantitative and qualitative characteristics of thematic groups.

The research material, which is presented by 1900 neologisms collected from the dictionaries of new words, media texts and electronic databases, demonstrates the intensive process of neologization in modern Czech.

The following methodological framework has been applied in the research: the component analysis, the analysis of constituent structure, the descriptive method and elements of quantitative analysis.

With regard to the connection between lexical units and objects of the extra-linguistic reality, the author classified neologisms into 9 thematic groups: names of political and public organizations; names of politicians according to their party affiliation and political beliefs; names from the sphere of state power and self-government; names of political and ideological trends, doctrines, processes; names related to global integration; names that occurred as the result of the formation of international organizations; names of social groups and their representatives; names related to international and regional conflicts, national movements and global security; names related to other important realities of modern society.

It has been established that the main way of enriching these groups is word-formation. A considerable part of new nouns, adjectives, verbs and adverbs are formed by adding international and domestic formants. Furthermore, it has been emphasized that lexical innovations, proper names, especially Czech politicians' surnames, and initial abbreviations have become the founding elements of new lexical units. The author states that an increase in the sets of socio-political neologisms and their functioning in modern Czech relate to the changes in social and communication conditions and new needs for naming and designation.

Key words: socio-political vocabulary, thematic group, neologism, word-formation innovation, word-formation component.

Стаття надійшла до редколегії 14 січня 2017 року
Прийнята до друку 5 листопада 2017 року